

**ОДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра психології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету
Остапець Ю.О.
«30» червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С4 Психологія
Освітня програма	Психологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи» для здобувачів вищої освіти галузі знань **С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини**, спеціальності **С4 Психологія**, освітньо-професійної програми «Психологія».

Розробник: Синишина В.М., проф., доктор педагогічних наук, кандидат психологічних наук, проф. кафедри психології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *психології*

протокол № 15 від «30» червня 2025 р.

Завідувач кафедри проф. Ульяна МИХАЙЛИШИН

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 10 від «30» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії проф. Олена ПОПАДИЧ

Гарант освітньої програми доц. Оксана СМУК

© Синишина В.М., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –7/7	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 210/210	1	1
Кількість модулів –2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 5 аудиторних – 84/20 самостійної роботи студента – 126/190	1	1
	Лекції:	
	46	12
	Практичні (семінарські):	
	38	8
Вид підсумкового контролю:екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	126	190

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи» полягає у підготовці здобувачів вищої освіти спеціальності С4 Психологія, освітньо-професійної програми «Психологія» другого (магістерського) рівня до педагогічної діяльності через надання знань про психолого-педагогічні умови організації педагогічного процесу у вищій школі: про психологічні явища, які опосередковують та зумовлюють процеси навчання; про загальнонаукові методичні принципи викладання у вищій школі, головні форми організації навчального процесу, особливості взаємодії викладач-студент.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки / або практики.
- СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
- СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
- СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
- СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.
- СК15. Здатність до педагогічної рефлексії в контексті виконання конкретних педагогічних завдань, психологічна готовність до педагогічної діяльності

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Не потребує передумов вивчення, оскільки навчальна дисципліна викладається у першому семестрі.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Психологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних	ПР1

технологій.	
Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.	ПР4
Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.	ПР8
Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.	ПР9

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Психологія та педагогіка вищої школи**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти використовувати сучасні ефективні засоби роботи з науковою та навчально-методичною літературою; користуватися пошуковими освітніми системами у мережі Інтернет. Аналізувати та синтезувати професійно важливі знання щодо предмету та завдань психології та педагогіки вищої школи; провідних загальнонаукових методичних принципів викладання у вищій школі, головних форм організації навчального процесу; оцінювати і вирішувати психологічні завдання учбового та виховного процесів у вищому навчальному закладі; розуміти особливості професійно-педагогічного спілкування, психологічні особливості студентського періоду життя та закономірності професійного становлення майбутніх фахівців; визначати психологічні основи формування у студентів професійних знань та навичок, закономірності формування особистості викладача як професіонала із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.	ПР1
Знати проміжні і кінцеві цілі вищої освіти, методи їх досягнення з метою прогнозування перспектив розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір. Здійснювати прогнозування успішності майбутньої діяльності здобувачів на основі визначення психологічних та психофізіологічних показників з метою оптимізувати процес навчання. Знати і впроваджувати сучасні технології та нові методи навчання задля творення, поширення в освітній практиці нових ідей, засобів педагогічних та управлінських технологій з прогностичною метою підвищення рівня досягнень структурних компонентів освіти, переходу освітньої системи до якісно іншого стану.	ПР4
Аналізувати межі професійних можливостей під час виконання навчально-професійних завдань . Розуміти ступінь відповідальності за прийняті рішення. Розуміти необхідність рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації до фахівців.	ПР8
Знати нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти; визначати шляхи досягнення професіоналізму, що має чітко виражену гуманістичну спрямованість на розвиток особистості іншої людини. Розвивати здібності до психолого-педагогічного мислення, що передбачає: засвоєння ідеї унікальності і неповторності кожної людини, її психологічного складу, ідеї недопустимості для викладача ВНЗ рецептурних дій; ставлення до особистості як до вищої цінності, що не допускає маніпулювання людиною і використання її як засобу досягнення інших цілей. Розуміти норми професійної етики викладача вищої школи, зміст	ПР 9

професійних і навчальних ситуацій із позицій професійної етики. Реалізувати здатність цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в навчальній та квазіпрофесійній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.	
--	--

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямовані на опанування навчального навантаження з освітньої програми: поточний, модульний, підсумковий контроль.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: оцінювання на практичних заняттях, оцінювання самостійної та індивідуальної роботи.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	14		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	50	100
5	5	10	5	5	5	5	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	30	9	27
Самостійна робота	10	10	9	18
Реферат	1	10	1	5
Модульна контрольна робота		50		50
Разом		100		100

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1) (заочна форма навчання)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		50
1	1	1	16	1	1	1	16	1	11		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18		50
16	1	1	16	1	1	3	11		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	2	30	2	30
Самостійна робота	10	10	8	10
Реферат	1	10	1	10
Разом		50		50

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота оцінюється по 50-бальній шкалі. Для цього кожне питання МКР оцінюється у таких шкалах:

- Перший рівень складності завдання.** П'ять тестів оцінюються у три бали. **Сума 15 балів.**
- Другий рівень складності завдання.** Питання оцінюється у **15 балів**. Відповідь на питання алгоритмічного рівня оцінюється на "відмінно", коли студент досконало орієнтується в учбовому матеріалі, вміє аналізувати, робить аргументовані висновки, застосовувати навчальну інформацію для осмислення стандартних ситуацій. На оцінку "добре" студент повинен чітко відповідати на запропоновані питання з обов'язкової програми навчання, вміти робити аналіз і висновки, але при висвітленні питання можуть траплятися деякі погрішності. Оцінка "задовільно" ставиться тоді, коли студент частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення й розв'язання стандартної ситуації. "Незадовільно" - це повне незнання програмного матеріалу.
- Третій рівень складності завдання.** Питання оцінюється у **20 балів**. Відповідь на питання творчого рівня оцінюється на "відмінно", коли студент досконало орієнтується в учбовому матеріалі, усвідомлено застосовує освоєну навчальну й наукову інформацію для осмислення нестандартних проблем, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни, вміє аналізувати різні концепції, робить аргументовані висновки, демонструє власне

бачення проблеми й шляхів її розв'язання. На оцінку “добре” студент повинен чітко відповідати на запропоновані питання, демонструючи творчий підхід до виконання поставленого завдання й вільне володіння навчальною інформацією, вміти робити аналіз нестандартних ситуацій і висновки, але при висвітленні питання можуть траплятися деякі погрішності. Оцінка “задовільно” ставиться тоді, коли студент частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення. “Незадовільно” - це повне незнання програмного матеріалу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Знання студентів оцінюються за такими критеріями: оцінку

«відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмним матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмного матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмним матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмного матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; 17 - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмний матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який: - знає основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який: - володіє основним навчально-програмним матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни. Якщо студент не з'явився на екзамен (залік) у визначений час, то у відомості викладач

записує його підсумкову модульну оцінку (при умові, що вона ≥ 60 балів) або "не з'явився", якщо ця оцінка становить менше 60 балів.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Психологія вищої школи: предмет, завдання, методи.

Предмет, основні категорії психології вищої школи. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань. Завдання психології вищої школи. Методи та принципи психолого-педагогічних досліджень. Криза освіти. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у XXI столітті.

Тема 2. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.

Навчально-професійна діяльність як провідна, її ознаки. Професіоналізація особистості студента як новоутворення віку. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. Причини неуспішності студентів і шляхи їх усунення. Роль самовиховання в професійному зростанні студента.

Тема 3. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості студента. Психологічні ознаки студентського віку.

Темперамент як характеристика динамічної сторони психіки. Вплив темпераменту на пізнавальні здатності студента та його адаптацію до навчання у вищій школі. Поняття характеру та акцентуації характеру, здібності та їх розвиток в процесі одержання вищої освіти. Акцентуації характеру та проблема педагогічної взаємодії. Здібності як база для ефективного навчання. Соціально-психологічні особливості студентського віку. Психологічні новоутворення студентського віку. Проблеми соціально-психологічної адаптації студентів. Вікові кризи студентства.

Тема 4. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності.

Потреба-джерело активності особистості. Потреби та мотивація діяльності. Навчально-професійна мотивація діяльності студента. Чинники та механізми формування професійної мотивації навчання майбутніх фахівців. Мотиви вибору професії, вищого навчального закладу та мотиви учіння студента. Формування професійної мотивації студентів до успішної фахової діяльності. Вплив викладача на формування навчальної та професійної мотивації. Психологічна готовність до професійної діяльності. Компоненти готовності до професійної діяльності.

Тема 5. Психологічний аналіз учіння студентів.

Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. Типові негативні чинники та причини неуспішності студентів і шляхи їх усунення. Рефлексивність як основа самоаналізу та оцінки свого «Я». Самопізнання студентів. Рефлексивний підхід до навчання студентів. Особистісний підхід до навчання студентів. Розвиток творчого потенціалу студентів.

Тема 6. Виховання особистості студента як чинник становлення майбутнього фахівця з вищою освітою. Проблема формування саморозвитку та самоосвіти особистості у вищій школі.

Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою. Людиновимірність освітнього процесу як основне завдання вищої школи. Основні теорії особистості та «Образ-я». Формування особистості студента. Самооцінка та особливості її формування, сутність «спрямованості особистості». Основні типи ціннісно-сміслових утворень особистості студента. Формування позитивного Я-образу студента. Самоосвіта та саморозвиток як основні вимоги до конкурентоздатного фахівця. Типологія особистості

студента. Основні напрями реалізації виховних функцій у вищому навчальному закладі та їх характеристика.

Тема 7. Соціально-психологічні особливості студентських груп та науково-викладацьких колективів.

Студентська група та її соціально-психологічні особливості. Лідерські процеси у студентській групі та проблеми формування особистісних якостей. Групова динаміка у студентському колективі та активні методи навчання. Лідерські процеси в навчальних групах. Соціально-психологічні особливості діяльності викладача вищої школи. Соціально-психологічні проблеми науково-викладацьких колективів вищої школи. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти та засоби вирішення. Девіантна поведінка у молодіжному середовищі.

Тема 8. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ.

Педагогічне спілкування як творчий процес. Комунікація у процесі навчання. Діалог як основна форма педагогічного спілкування викладача зі студентами. Суб'єктивність викладача в педагогічному спілкуванні. Особистісні характеристики викладача та їх вплив на індивідуальний стиль комунікації. Виховання й самовиховання комуникативних здібностей.

Тема 9. Психологічний аналіз професійної та педагогічної майстерності.

Педагогічна майстерність у професійній підготовці викладача. Педагогічна техніка як складова педагогічної майстерності викладача. Мовлення викладача як засіб педагогічної праці. Культура і техніка мовлення викладача. Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього викладача. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі. Викладач як актор. Спільне та відмінне в театральному і педагогічному мистецтві. Значення педагогічних навичок і умінь викладача у встановленні контакту з аудиторією.

Тема 10. Психологія діяльності та особистості викладача вищої школи.

Психологічні вимоги до особисті викладача вузу. Психологічні основи професіоналізму викладача вищої школи: спрямованість, мотивація, саморозвиток, самоактуалізація. Професіонально значущі психологічні якості особистості викладача. Педагогічна творчість та її особливості. Авторитет викладача. Психологічна типологія викладачів. Групи та рівні розвитку педагогічних здібностей. Зв'язок продуктивності педагогічної діяльності з педагогічними здібностями. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Психологічні умови успішного розвитку індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Тема 11. Загальні засади педагогіки вищої школи.

Педагогіка вищої школи в системі педагогічних наук. Предмет та основні завдання педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи. Методи наукових досліджень педагогіки вищої школи

Тема 12. Дидактика вищої школи. Поняття про зміст освіти.

Загальна характеристика провідних дидактичних парадигм. Компетентнісний підхід як нова парадигма вищої освіти України. Процес навчання. Поняття про навчання. Функції навчання. Принципи навчання. Поняття про зміст освіти і його компоненти. Вимоги до визначення змісту освіти у вищій школі. Навчальні дисципліни, їх типи. Державні документи, що визначають зміст освіти.

Тема 13. Методи навчання у вищій школі.

Поняття про методи навчання і підходи до їх класифікації. Характеристика методів за джерелами набуття знань. Методи навчання в залежності від характеру пізнавальної діяльності студентів. Методи стимулювання і мотивації. Принципи навчання у вищому навчальному закладі. Методи організації навчального процесу у вищій школі. Методи

організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Наочні методи навчання. Практичні методи навчання. Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності. Методи навчання за логікою передачі інформації. Проблемне навчання у вищому навчальному закладі.

Тема 14. Форми організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Організаційні форми роботи у вищих навчальних закладах. Функції, типологія, дидактична структура лекції. Оцінка якості лекції. Дидактичні основи семінарських занять у вищих навчальних закладах.. Дидактичні основи практичних занять у вищих навчальних закладах.. Дидактичні основи консультацій, індивідуальних занять. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота студентів.

Тема 15. Сучасні педагогічні технології в системі вищої освіти.

Сутність і взаємозв'язок понять освітні технології, педагогічні технології. Основні принципи педагогічних технологій. Класифікація педагогічних технологій та технологій навчання у вищій школі. Інтенсифікація навчання у вищій школі на сучасному етапі. Форми активного навчання як засіб оптимізації процесу навчання. Поєднання нових і традиційних технологій. Технології навчання у генезі контекстного, особистісно-орієнтованого, компетентнісного, проблемно-орієнтованого, рефлексивного підходів навчання як концептуальної основи сучасних технологій навчання у вищій школі.

Тема 16. Фахова підготовка майбутніх психологів та практичних психологів у закладах вищої освіти.

Світові тенденції розвитку вищої психологічної освіти. Специфічні особливості фахової підготовки майбутніх психологів у закладах вищої освіти. Концептуальні основи фахової підготовки психологів. Підходи до фахової підготовки психологів. Педагогічні умови фахової підготовки майбутніх психологів та практичних психологів у закладах вищої освіти. Методичні рекомендації щодо вдосконалення фахової підготовки майбутніх психологів та практичних психологів у закладах вищої освіти.

Тема 17. Викладач закладу вищої освіти як організатор освітнього процесу.

Завдання, права та обов'язки викладача університету. Основні напрями діяльності викладача закладу вищої освіти Науково-педагогічна діяльність викладача вищої школи, її структура та моделі здійснення. Типологія стилів викладацької діяльності викладача вищої школи. Педагогічний професіоналізм викладача. Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти. Модель професійної компетентності викладача вищої школи як менеджера науково-освітньо-виховного процесу. Кар'єра та планування робочого часу.

Тема 18. Етика педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Професійна етика й педагогічна деонтологія, акмеологічні аспекти професійно-особистісного розвитку викладача вищої школи. Особливості педагогічної етики у вищій школі. Педагогічна техніка та механізм впливу викладача на студентів. Педагогічний такт. Імідж викладача вищої школи. Педагогічні конфлікти в системі вищої освіти та шляхи їх подолання.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		л	пр	лаб	інд	ср		л	пр	лаб	інд	ср	
	210	46	38	-	-	126	210	12	8	-	-	190	
1 семестр													

Модуль 1. Загальні засади психології вищої школи. Вища освіта як предмет психологічного аналізу.
Змістовий модуль 1. Психологічні аспекти навчання студентів. Психологія особистості викладача вищої школи.

Тема 1. Психологія вищої школи: предмет, завдання, методи.	13	4	2			7	12	2				10
Тема 2. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.	13	2	2			9	12	2				10
Тема 3. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості студента. Психологічні ознаки студентського віку.	11	2	2			7	10					10
Тема 4. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності.	13	2	2			7	12	2				10
Тема 5. Психологічний аналіз учіння студентів.	11	2	2			7	10					10
Тема 6. Виховання особистості студента як чинник становлення майбутнього фахівця з вищою освітою. Проблема формування саморозвитку та самоосвіти особистості у вищій школі.	11	2	2			7	10					10
Тема 7. Соціально-психологічні особливості студентських груп та науково-викладацьких колективів.	11	2	2			7	10					10
Тема 8. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ.	11	2	2			7	12	2				10
Тема 9. Психологічний аналіз професійної та педагогічної майстерності.	11	2	2			7	12	2				10
Тема 10. Психологія діяльності та особистості викладача вищої школи.	10	2	2			6	10					10

Модульна контрольна робота	2	2										
Разом за модуль	117	26	20			71	110	6	4			100

**Модуль 2. Загальні засади педагогіки вищої школи.
Змістовий модуль 2. Педагогічні умови організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Студент та викладач як суб'єкти у педагогічній взаємодії.**

Тема 11. Загальні засади педагогіки вищої школи.	11	2	2			7	14	2	2			10
Тема 12. Дидактика вищої школи. Поняття про зміст освіти.	11	2	2			7	10					10
Тема 13. Методи навчання у вищій школі.	15	4	4			7	10					10
Тема 14. Форми організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.	11	2	2			7	12		2			10
Тема 15. Сучасні педагогічні технології в системі вищої освіти.	11	2	2			7	12	2				10
Тема 16. Фахова підготовка майбутніх психологів та практичних психологів у закладах вищої освіти.	10	2	2			6	22	2				20
Тема 17. Викладач закладу вищої освіти як організатор освітнього процесу	11	2	2			7	10					10
Тема 18. Етика педагогічної діяльності викладача вищої школи.	11	2	2			7	10					10
Модульна контрольна робота	2	2										
Разом за модуль	93	20	18			55	100	6	4			90
Разом за семестр	210	46	38	-	-	126	210	12	8	-	-	190

6.3. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Психологія вищої школи: предмет, завдання, методи	2	-

2	Тема 2. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.	2	-
3	Тема 3. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості студента. Психологічні ознаки студентського віку.	2	-
4	Тема 4. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності.	2	2
5	Тема 5. Психологічний аналіз учіння студентів.	2	-
6	Тема 6. Виховання особистості студента як чинник становлення майбутнього фахівця з вищою освітою. Проблема формування саморозвитку та самоосвіти особистості у вищій школі.	2	-
7	Тема 7. Соціально-психологічні особливості студентських груп та науково-викладацьких колективів.	2	-
8	Тема 8. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ	2	2
9	Тема 9. Психологічний аналіз професійної та педагогічної майстерності.	2	
10	Тема 10. Психологія діяльності та особистості викладача вищої школи.	2	-
11	Тема 11. Загальні засади педагогіки вищої школи.	2	2
12	Тема 12. Дидактика вищої школи. Поняття про зміст освіти.	2	
13	Тема 13. Методи навчання у вищій школі.	4	-
14	Тема 14. Форми організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.	2	2
15	Тема 15. Сучасні педагогічні технології в системі вищої освіти.	2	
16	Тема 16. Фахова підготовка майбутніх психологів та практичних психологів у закладах вищої освіти.	2	-
17	Тема 17. Викладач закладу вищої освіти як організатор освітнього процесу	2	-
18	Тема 18. Етика педагогічної діяльності викладача вищої школи.	2	-
	Разом	38	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Психологія вищої школи: предмет, завдання, методи	7	10
2	Тема 2. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.	9	10
3	Тема 3. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості. Психологічні ознаки студентського віку.	7	10
4	Тема 4. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності.	7	10
5	Тема 5. Психологічний аналіз учіння студентів.	7	10
6	Тема 6. Виховання особистості студента як чинник становлення майбутнього фахівця з вищою освітою. Проблема формування саморозвитку та самоосвіти особистості	7	10

	у вищій школі.		
7	Тема 7. Соціально-психологічні особливості студентських груп та науково-викладацьких колективів.	7	10
8	Тема 8. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ	7	10
9	Тема 9. Педагогічний та психологічний аналіз професійної та педагогічної майстерності.	7	10
10	Тема 10. Психологія діяльності та особистості викладача вищої школи	6	10
11	Тема 11. Загальні засади педагогіки вищої школи.	7	10
12	Тема 12. Дидактика вищої школи. Поняття про зміст освіти.	7	10
13	Тема 13. Методи навчання у вищій школі.	7	10
14	Тема 14. Форми організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.	7	10
15	Тема 15. Сучасні педагогічні технології в системі вищої освіти.	7	10
16	Тема 16. Фахова підготовка майбутніх психологів та практичних психологів у закладах вищої освіти.	6	20
17	Тема 17. Викладач закладу вищої освіти як організатор освітнього процесу	7	10
18	Тема 18. Етика педагогічної діяльності викладача вищої школи.	7	10
	Разом	126	190

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студента з навчальної дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи» передбачає :

- підготовку та захист **реферату (презентація реферату по обраній темі).**

Модуль 1. Загальні засади психології вищої школи. Вища освіта як предмет психологічного аналізу.

1. Мотивація учіння студентів, її види та розвиток у процесі навчання.
2. Розвиток у студентів психологічної готовності до майбутньої професійно-трудової діяльності.
3. Психологічні передумови розв'язання проблем вищої освіти в Україні.
4. Психолого-педагогічна модель викладача вищої школи.
5. Створення сприятливого соціально-психологічного клімату в студентській академічній групі.
6. Психологічна культура як складник професіоналізму викладача.
7. Взаємні оцінні ставлення у педагогічній взаємодії викладача і студентів.
8. Формування у студентів-першокурсників уміння вчитися самостійно.
9. Психологічні передумови успішної соціально-психологічної адаптації першокурсників до навчання у ВНЗ.
10. Психологічні передумови успішної дидактичної адаптації першокурсників до навчання у ВНЗ.
11. Зміст ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді
12. Психологічні особливості засвоєння студентами навчального матеріалу з гуманітарних дисциплін.
13. Психологічні особливості засвоєння студентами навчального матеріалу з природничо-математичних дисциплін.
14. Психологічний супровід проходження студентами виробничої (педагогічної) практики.
15. Психологічна діагностика розвитку педагогічних здібностей майбутнього вчителя.

16. Психологічна культура викладача вищої школи і шляхи її формування.
17. Психолого-педагогічні основи підготовки студентів до професійно-педагогічної творчості.
18. Психологічна адаптація молодого викладача до науково-педагогічної діяльності.
19. Психологічне обґрунтування професіограми і освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця з вищою освітою.
20. Мотиваційна спрямованість учіння студента. Формування професійних мотивів навчання.
21. Власна пізнавальна активність студента, її спрямованість на засвоєння професійних знань, умінь і навичок.
22. Розвиток творчого потенціалу студентів під час навчання.
23. Психологічні принципи організації навчально-професійної діяльності студентів.
24. Психологічні аспекти організації самостійної роботи студентів.
25. Критерії ефективності учіння.
26. Причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання.
27. Психологічні механізми формування якостей особистості та відповідні функції виховання.
28. Психолого-педагогічна характеристика основних напрямів реалізації функцій виховання у вищому навчальному закладі.
29. Соціально-психологічні чинники і психологічні механізми формування національної самосвідомості студентів.
30. Активне рефлексивне слухання та «Я-повідомлення» в комунікативній взаємодії викладач-студент.
31. Психологічна характеристика конфліктної ситуації у викладацьких колективах.
32. Психологічні передумови запобігання та стратегії вирішення педагогічного конфлікту.
33. Психологічна характеристика науково-педагогічної діяльності та особистості викладача вищої школи, аналіз його професійної компетентності та майстерності.
34. Вплив «Я-концепції» викладача на його науково-педагогічну діяльність.
35. Формування особистісної, професійної та навчальної рефлексії у студентів.
36. Виховна позиція викладача в педагогічній комунікативній взаємодії: розуміння, визнання і прийняття студента.
37. Діалогічне спілкування, його характеристика та роль у регулюванні протиріч у педагогічній взаємодії.
38. Особливості педагогічного конфлікту, стадії його розвитку, поведінка сторін конфлікту.
39. Умови формування у майбутніх викладачів запобігання (вирішення) педагогічних конфліктів.
40. Особливості професійної самосвідомості викладача.
41. Науково-педагогічна творчість, її особливості.
42. Умови імпровізації в науково-педагогічній діяльності.
43. Культура педагогічного мислення.
44. Характеристика педагогічних здібностей.
45. Особливості діяльності викладача при різних стилях взаємодії. Типологія викладачів.
46. Педагогічна етика.
47. Шляхи формування педагогічної майстерності і підвищення рівня професіоналізму викладача вищої школи.
48. Роль викладача у реалізації практико-зорієнтованого підходу до формування фахової компетентності студентів.
49. Роль викладача у реалізації рефлексивного підходу до навчання.
50. Практико-зорієнтований підхід до навчання та діяльнісна роль викладача щодо

- формування фахової компетентності майбутніх психологів.
51. Розвиток професійної рефлексії викладачів психологічних дисциплін.
 52. Самоосвіта викладача як мотиватор успішного кар'єрного зростання.
 53. Наукова діяльність викладачів ВНЗ.
 54. Управління як контроль і оцінка навчально-професійної діяльності студента.
 55. Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності.
 56. Самоосвіта студентів як умова становлення конкурентоздатного фахівця..
 57. Єдність процесів навчання, розвитку і виховання у ВНЗ.
 58. Сучасні вимоги до особистості фахівця та завдання виховання студентів відповідно до пріоритетних напрямів реформування вищої освіти в Україні.
 59. Мета і зміст виховання студентської молоді.
 60. Критерії моральної вихованості майбутніх фахівців.
 61. Етапи становлення моральної свідомості студента
 62. Роль педагогічного спілкування в розв'язанні соціально-моральних завдань професійної підготовки майбутнього фахівця.
 63. Педагогічний конфлікт у взаєминах «студент – викладач», його особливості, причини виникнення та моделі конструктивного розв'язання.
 64. Педагогічний конфлікт у взаєминах «викладач – студентська академічна група», його особливості, причини виникнення та моделі конструктивного розв'язання.
 65. Мета і зміст виховання студентської молоді.
 66. Основні напрями реалізації виховних функцій у вищій школі.
 67. Розвиток творчості студентів у процесі навчання.
 68. Гендерні відмінності в поведінці і діяльності студентів.
 69. Розвиток професійної рефлексії майбутнього фахівця.
 70. Розвиток особистості майбутнього фахівця як головне завдання вищої школи.
 71. Проблема особистісного зростання студента в процесі професійного навчання.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Законодавчі і нормативні документи:

1. Закон України «Про освіту» URL: vnz.org.ua/zakonodavstvo/osvitu.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 09.08.2019 № 1556-VII. Підстава – 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Концепція розвитку педагогічної освіти: Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776.
4. Концепція національної системи кваліфікацій. К., 2013.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344.
6. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: Постанова КМ України N1341 від 23.11.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1326289476970265/page5>
7. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти : Постанова Кабінету Міністрів України N 1074 від 5.09.1996 р.
8. Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 «Психологія». Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 564.
9. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25 червня 2013 року.

Підручники та навчальні посібники:

1. Вейланде Л.В.-В. Педагогіка і психологія вищої школи. Практикум. О.: ОНУ, 2018. 122 с.
2. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. К.: НАУ, 2015. 240с.
3. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. К.: Каравела, 2018. 296 с.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинг-системою навчання. 2-ге вид. Київ: Центр учб. літ., 2018.
5. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
6. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / Укл. Антонюк Л.Л., Василькова Н.В. та ін. К.:КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2016. 61 с.
7. Мешко О.І. Психологія вищої школи: навчальний посібник. Тернопіль: «Вектор», 2018. 196 с.
8. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. 320с.

9. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І Психологія вищої школи: Підручник. 2-ге вид. / Л.Г. Подоляк., В.І.Юрченко. К.: Каравела, 2008. 352 с.
10. Психологія вищої школи : підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пащенко, Я. Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с.
11. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. Вид. 2-е. К.: Академвидав, 2014. 456 с.

Допоміжна література:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
2. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред.проф. І.В.Зайченка. Київ : Ліра-К, 2017. 484 с.
3. Каплінський, В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Київ : КНТ, 2019. 225 с.
4. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб./ І.В.Артюмов, І.П.Студеняк, Й.Й.Головач, А.В.Гусь. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 360 с.
5. Основи психології та педагогіки вищої школи (пам'ятка для аспірантів) // Навчально-методичний посібник / [О. Є. Коваль]. – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2013. – 90 с.
6. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів/ Автор-упорядник В.І. Староста. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 68 с.
7. Синишина В. М. Педагогічні умови розвитку рефлексії у майбутніх практичних психологів. *Науковий вісник Мукачівського державного університету Сер.: «Педагогіка та психологія»*. 2019. Вип. 2 (10). С. 242–245.
8. Синишина В. М. Психологія вищої школи: методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів за напрямом підготовки 6.030102 «Психологія». Ужгород: *Вид-во УжНУ «Говерла»*. 2016. 40 с
9. Синишина В. М. Психолого-педагогічні умови формування готовності майбутніх практичних психологів до професійної діяльності. *Педагогічні інновації у фаховій освіті*. 2019. Вип. 1 (10). С. 162–169.
10. Синишина В. М. Теоретичні основи та аналіз проблеми успішного професійного становлення майбутніх практичних психологів у закладах вищої освіти. *Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. 2019. Вип. 4 (2). Т. 3 (85). С. 283–294.
11. Синишина В. М. Місце інноваційних освітніх технологій на практичних заняттях студентів психологів. *Освітній простір України*. 2018. Вип. 14. С. 121–126.
12. Psychological and pedagogical correlates of formation of communicative competence of future psychologistspractitioners. Lada Yakovytska, Viktoriia Synyshyna, Eduard Pomytkin and Olena Khokhlina DOI: <https://doi.org/10.1051/mateconf/202134211002>. Published online: 20 July 2021.
13. В.І.Тернопільська, Т.В.Коломієць, І.О.Піонтківська. Довідник з виховної роботи зі студентами . Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014.264 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України : веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: веб-сайт. URL: <http://naqa.gov.ua>
3. <http://www.pidruchniki.ws/pedagogika>
4. <http://www.pedagogika.ucoz.ua>
5. <http://www.pedpresa.com.ua>;
6. <https://www.ed-era.com>
7. <http://nbuv.gov.ua/>– Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;
8. <http://www.dnrb.gov.ua/>– Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського;
9. <http://www.osvita.org.ua/>– Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном;
10. https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/58?author_page=6

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____ Михайлишин У.Б.
(підпис)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____